

№ 1370/25 від 29.12.2025

Кабінет Міністрів України

Міністерство освіти і науки України

**Міністерство соціальної політики,
сім'ї та єдності України**

Міністерство фінансів України

*Про бюджетні ризики виконання
окремих рішень Уряду*

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад» проаналізувала окремі рішення Уряду, прийняті 26.12.2025, зокрема в частині підвищення оплати праці педагогічних працівників та працівників надавачів соціальних та реабілітаційних послуг, і звертає увагу на таке.

Щодо порушень вимог чинного законодавства України

Прийнята 26.12.2026 постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання оплати праці працівників надавачів соціальних та реабілітаційних послуг» (розробник – Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України) передбачає підвищення в 2,5 рази оплати праці працівників надавачів соціальних та реабілітаційних послуг, що, за орієнтовними розрахунками Мінфіну, потребуватиме додаткових видатків у сумі понад 28,3 млрд грн державного та місцевих бюджетів, яких у бюджетному законодавстві на наступний рік не передбачено.

Також прийнятою на цьому ж засіданні Уряду постановою «Деякі питання оплати праці педагогічних і науково-педагогічних працівників» (розробник – Міністерство освіти і науки України) запропоновано підвищення з 01.01.2026 на 30 % посадових окладів педагогічних працівників. Варто зауважити, що згідно з висновком Мінфіну реалізація цього рішення потребуватиме у 2026 році та наступних роках додаткових фінансових ресурсів з державного та місцевих бюджетів. Однак у Законі України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» джерел покриття видатків на виконання такого рішення не встановлено.

У своєму висновку до зазначеного проєкту акта Мінфін наголошує на тому,

що МОН не надало фінансово-економічних розрахунків впливу реалізації акта на надходження і витрати державного та місцевих бюджетів.

Всеукраїнська асоціація ОТГ наголошує, що за відсутності додаткових трансфертів з державного бюджету реалізація ініціатив щодо підвищення посадових окладів у сфері освіти може створити суттєве фінансове навантаження на місцеві бюджети. Це несе ризики скорочення працівників, зростання їхнього робочого навантаження, переведення на неповний робочий день та формування нерівних умов оплати праці між різними галузями бюджетної сфери. У результаті такі фактори можуть негативно позначитися на стабільності функціонування закладів освіти та соціального захисту, а також на якості освітніх і соціальних послуг у громадах.

Окрім того, звертаємо увагу, що рішення Кабінету Міністрів України про підвищення оплати праці педагогічних працівників викликало збурення у колективах закладів освіти, де за штатним розписом працюють і непедагогічні працівники (медичні сестри, кухарі, помічники кухарів, помічники вихователів та інші), які мають низькі заробітні плати, виконують надзвичайно важливу для забезпечення освітнього процесу роботу, адже це рішення Уряду значно поглибило розрив між їх оплатою праці й оплатою праці педагогічних працівників, що натомість є тиском на місцеве самоврядування в частині пошуку коштів на оплату праці і непедагогічних працівників.

Слід зазначити, що згідно з частиною третьою статті 142 Конституції України держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою. Як свідчать зазначені вище рішення Уряду, цю норму Головного закону України не дотримано.

Також звертаємо увагу на те, що відповідно до частини другої статті 77 Бюджетного кодексу України місцеві бюджети затверджуються рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради до 25 грудня (включно) року, що передує плановому. Водночас прийняті рішення Уряду порушують і цю норму Бюджетного кодексу України, оскільки, за офіційною інформацією Мінфіну, станом на 26.12.2025 97% місцевих бюджетів наразі затверджено.

У таких умовах громади змушені переглядати вже затверджені бюджетні рішення, віднаходити додаткові ресурси та перерозподіляти кошти з інших напрямів, що створює нерівні умови між громадами: одні мають резерви для таких змін, інші об'єктивно позбавлені можливості забезпечити додаткові видатки без ризику для фінансування базових потреб.

Щодо надходження від 4% ПДФО

Водночас деякі представники профільних міністерств озвучують інформацію, що в органів місцевого самоврядування є ресурси на зазначені видатки, адже в Державному бюджеті України на 2026 рік територіальним

громадам передбачено 64 % ПДФО, цільове спрямування яких уже визначено згідно з чинним законодавством.

Наголошуємо, що відповідно до статті 52 Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» з метою сталого проходження опалювального періоду 2025/2026 років та забезпечення своєчасних розрахунків за комунальні послуги та енергоносії у 2026 році додаткові надходження до загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад, визначені частиною першою цієї статті, у розмірі 4 % ПДФО спрямовуються на проведення розрахунків за електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ, інші енергоносії, які використовуються в процесі виробництва теплоенергії або іншого виду енергії, на підтримку підприємств з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії, централізованого постачання холодної води та водовідведення. У разі наявності заборгованості з різниці в тарифах на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води зазначені кошти у першу чергу спрямовуються на погашення такої заборгованості.

Місцеві ради, на території яких надаються послуги суб'єктами господарювання у сфері тепlopостачання, у сфері водопостачання та водовідведення, засновниками яких є інші місцеві ради, за рахунок додаткових надходжень, визначених цією статтею, передбачають у своїх місцевих бюджетах субвенції іншим місцевим бюджетам (включаючи субвенцію обласному бюджету) відповідно на погашення заборгованості з різниці в тарифах на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води у разі наявності такої заборгованості; проведення розрахунків за електричну енергію, що використовується для виробництва послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Отже, кошти від надходжень 4 % ПДФО до територіальних громад мають цільове призначення, про що чітко зазначено в Законі України «Про Державний бюджет України на 2026 рік».

Щодо недотримання процедури погодження проєктів актів

Відповідно до частини третьої статті 17 Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» всеукраїнські асоціації взаємодіють з державними органами під час розроблення та здійснення державної політики у сфері місцевого і регіонального розвитку з метою узгодження загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів, а основними формами такої взаємодії є участь у консультаціях та надання висновків асоціацій до проєктів нормативно-правових актів з питань, що стосуються місцевого і регіонального розвитку.

Водночас, як показує практика, Уряд здебільшого приймає рішення без наявності такого висновку Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад», що призводить до відсутності комунікації центральної влади з органами місцевого самоврядування і, як наслідок, прийняті Кабінетом Міністрів України рішення є такими, що складно або неможливо реалізувати на місцях, адже не було проведено відповідних консультацій та здійснено аналізу реальної спроможності місцевих бюджетів у частині їх виконання.

З огляду на зазначене, Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад», у цілому підтримуючи необхідність підвищення оплати праці педагогічних працівників та працівників надавачів соціальних та реабілітаційних послуг, а також зважаючи на ризики, що можуть виникнути під час впровадження цих постанов Уряду, просить Кабінет Міністрів України:

- посилити контроль за центральними органами виконавчої влади в частині неухильного дотримання вимог чинного законодавства щодо виконання Конституції України, Бюджетного кодексу України, статті 17 Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування»;

- внести на розгляд Верховної Ради України зміни до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» та передбачити компенсаторні механізми місцевим бюджетам для покриття видатків, передбачених зазначеними вище рішеннями Уряду.

Виконавчий директор

Тарас ДОБРІВСЬКИЙ

СЕД АСКОД - Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад»

№ документа: 1370/25

Дата реєстрації: 29.12.2025

Сертифікат: 5E984D526F82F38F0400000055F6CC01EB605606

Дійсний з: 26.05.2025 15:16:28

Дійсний до: 26.05.2026 23:59:59

Підписувач: ДОБРІВСЬКИЙ ТАРАС ГРИГОРОВИЧ

Мітка часу: 29.12.2025 17:56:18